

Türkiye’de Combat Sporları Alanında Yayımlanmış Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme (2018-2024)

Muhammet Talha Han¹

Murat Ozan²

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de 2018-2024 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verilerine dayanarak combat sporları alanındaki lisansüstü tezlerin incelenmesini ve değerlendirilmesini içermektedir. Combat sporlarının akademik alandaki yeri, sağlıklı yaşam üzerindeki etkileri ve toplumsal katkıları vurgulanmıştır. Yüksek lisans tezlerinin sayısının fazla olması, bu alanın akademik olarak genç olduğunu ve daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Araştırma yöntemlerinde nicel yaklaşımların öne çıktığı, ancak nitel yöntemlerin de önem taşıdığı belirtilmektedir. Combat sporlarının bireylerin fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimleri üzerindeki olumlu etkileri, bu alandaki araştırmaların önemini artırmaktadır. Gelecek çalışmalar için öneriler arasında disiplinlerarası yaklaşımlar, nitel araştırmaların teşvik edilmesi ve kadın katılımının artırılması gibi unsurlar yer almaktadır. Bu öneriler, combat sporları alanındaki araştırmaları derinleştirerek toplumsal katkıları artırmayı hedeflemektedir.

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, 2018-2024 yılları arasında Türkiye’de combat sporları alanında YÖK’te kayıtlı lisansüstü tezlerin kapsamlı bir incelemesini yapmaktır. Tezlerin branş dağılımı, türü, yayınlandığı yıllar, yapıldığı üniversiteler ve kullanılan araştırma yöntemleri gibi çeşitli kriterler üzerinden

- 1 Arş. Gör., Karabük Üniversitesi, Hasan Doğan Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, <https://orcid.org/0000-0003-4760-3485>, muhammettalhahan@karabuk.edu.tr
- 2 Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, <https://orcid.org/0000-0003-3818-4637>, murat.ozan@atauni.edu.tr

bir analiz gerçekleştirilecektir. Böylece, Türkiye’deki combat sporları araştırmalarının mevcut durumu ve akademik literatüre sağladığı katkılar belirlenerek değerlendirilmiştir. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verileri, Türkiye’deki üniversitelerde combat sporları alanında gerçekleştirilen akademik çalışmalara ışık tutmaktadır. 2018-2024 yılları arasında YÖK’te kayıtlı lisansüstü tezler, bu sporların çeşitli boyutlarını ele almakta ve akademik literatüre katkıda bulunmaktadır. Mücadele sporları, iki sporcunun belirli bir branşa ait teknikleri kullanarak önceden belirlenmiş kurallara uygun bir şekilde karşılaştığı bir disiplin olarak tanımlanmaktadır (Noh vd., 2015). İnsanın varoluşu boyunca belirli kurallar ve teknikler çerçevesinde gerçekleştirilen, rekabet içeren, bedensel gelişimi destekleyen, eğlenceli ve haz veren aktiviteler bütünü olarak tanımlanan spor (Zorba, 2015), bireyin fiziksel ve zihinsel gelişimine katkıda bulunmanın yanı sıra, sporculara mücadele etme, heyecan duyma, rakiplerle yarışma ve başarı kazanma gibi hedefler de sunmaktadır (Tanrıverdi, 2012; Belli vd.,2019).

Türkiye’deki üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksekokulları, öğrencilere modern spor anlayışını kazandırmak amacıyla çeşitli programlar sunarak, combat sporları konusunda derinlemesine bilgi edinmelerine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, YÖK verilerine dayanan burslar ve spor kulüpleri, gençlerin spor ile olan bağlarını güçlendirerek profesyonel spor kariyerlerine adım atmaları için destek sağlamaktadır. YÖK’ün sağladığı burs imkanları ve üniversitelerin sunduğu eğitim olanakları, bu genç bireylerin gelecekteki başarılarının temelini oluşturmaktadır. Bu tür branşların popülaritesinin giderek arttığı gözlemlenmektedir. Farklı yaş grupları arasında özellikle motor becerilerin gelişimine katkı sağlaması ve güç ile sağlık üzerindeki olumlu etkilerinin fazla olması, branşa olan ilginin artmasına neden olmaktadır (Zetaruk vd., 2000).

Combat sporları, tarih boyunca çeşitli toplumların kültürlerinde yer almış ve günümüzde spor ve rekabet amacıyla yaygın bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Boks, karate, judo, taekwondo, kick boks ve MMA (karışık dövüş sanatları) gibi birçok disiplin, yalnızca fiziksel gücü değil, aynı zamanda stratejik düşünmeyi, disiplin ve öz güveni de gerektirir. Türkiye, geleneksel sporlar ve kültürel miraslarıyla tanınan bir ülke olmasının yanı sıra, modern combat sporlarına da ilgi duyan genç bir nüfusa sahiptir. Bu durum, özellikle son yıllarda combat sporlarının popülaritesinin artması ve bu alanın sağlıklı yaşam tarzını teşvik edici etkisinin gözlemlenmesi ile kendini göstermektedir. İnsanların dövüş sporlarıyla ilgilenmesi, insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahiptir. Mücadele sporlarının ne zaman ortaya çıktığına dair net bir bilgi bulunmamaktadır. İnsanlar, çok uzun yıllardır dövüş sporlarıyla uğraşmakta ve birbirlerine üstünlük elde etmek amacıyla

spor yapmaktadırlar. Sporun rakiplerine üstünlük sağlama özelliği, insanların arasındaki rekabetle paralellik göstermektedir. Spor, mücadele unsuru barındırmasının yanı sıra evrensel bir etkinliktir (Tekin, 2009).

Combat sporları alanındaki araştırmalar, sporun yaygınlaşmasının yanı sıra, sağlıklı yaşam alışkanlıklarının geliştirilmesi, sosyal entegrasyonun güçlendirilmesi ve bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarının iyileştirilmesi gibi önemli rolleri üstlenmektedir. Özellikle bu sporcuların nörobiyolojik ve bilişsel performansları üzerine yapılan araştırmalar ön plana çıkmaktadır (Buzdağlı ve ark., 2024). YÖK verileri ışığında yapılan lisansüstü tezler, sadece akademik bir kaynak olarak değil, aynı zamanda Türkiye’de combat sporlarının gelişimine katkıda bulunma potansiyeli taşıyan bir rehber niteliğindedir.

YÖNTEM

Araştırma kapsamında, Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi (YÖKTEZ) web sitesinin arama bölümünde “combat sporları” anahtar kelimesi kullanılarak tarama gerçekleştirilmiştir. Bu işlem sonucunda ilgili tezler sistem üzerinden ayrıştırılmış ve analize yönelik olarak belirlenen kriterlere uygun şekilde kategorize edilmiştir. Elde edilen veriler, Microsoft Office Excel programında toplanarak, tezlerin yayın yılı, üniversite adı, enstitü adı, lisansüstü program türü, anabilim dalı ve araştırma yöntemi gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Bu aşamada, her bir tez sistematik bir biçimde sınıflandırılarak, araştırma sonuçlarının daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi model olarak benimsenmiştir. Nitel araştırma, “gözlem, mülakat ve belge analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir süreç” olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Nitel yöntemler ile gerçekleştirilen araştırmalarda, incelenen konu hakkında derinlemesine bir anlayış geliştirme amacı gütmektedir. Bu çerçevede, nitel araştırma, araştırmacılara katılımcıların deneyimlerini, algılarını ve bakış açılarını daha kapsamlı bir şekilde kavrama imkânı sunmakta, dolayısıyla araştırmanın amacına ulaşmasına katkıda bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak belge inceleme tekniği kullanılmıştır. Tez veritabanı sisteminin gelişmiş arama bölümünde “combat sporları” anahtar kelimeleri aracılığıyla arama gerçekleştirilmiştir. İçerisinde çeşitli anabilim dallarında ve üniversitelerde spor tarihi alanında yazılmış tezlerin “yöntem” veya “materyal ve metot” bölümlerinde yer alan araştırma yöntemleri, veri toplama araçları, üniversite adı, anabilim dalı, örneklem ve çalışma grubu gibi unsurlar incelenerek veriler elde edilmiştir. Araştırma sürecinde verilerin son taraması “Aralık 2023” tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinin amacı, araştırmanın temeline ilişkin kalıpları, temaları, önyargıları ve anlamları belirleyerek verileri dikkatli, ayrıntılı ve sistematik bir şekilde incelemek ve yorumlamaktır (Baltacı, 2019; Biricik,2020). Araştırma sürecinde, içerik analizine başlamadan önce Excel dosyası içinde farklı kategoriler oluşturulmuştur (yayın yılı, üniversite, lisansüstü program türü, araştırma yöntemi, veri toplama yöntemi, anabilim dalı). Oluşturulan kategoriler çerçevesinde kodlama işlemi gerçekleştirilmiş ve son olarak IBM SPSS 25 paket programı kullanılarak yüzde (%) ve frekans (n) analizleri yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Tezlerin Branş Dağılımı

Branşlar	f	%
Boks	42	14.79
Karate	37	13.03
Kick Boks	17	5.99
Judo	43	15.14
Güreş	145	51.06
Toplam	284	100

Tablo 1, tezlerin branş dağılımını göstermekte ve toplam 284 tez çalışmasının branşlara göre nasıl bir dağılım sergilediğini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Güreş, 145 tez ile %51.06 oranına sahip olarak en yüksek payı almakta, bu branşın araştırma alanında oldukça baskın olduğunu göstermektedir. Judo ve boks da sırasıyla %15.14 ve %14.79 oranları ile önemli bir yer tutmakta, karate ve kick boks ise daha düşük oranlarla temsil

edilmektedir (%13.03 ve %5.99). Bu dağılım, güreşin akademik çalışmalarda belirgin bir şekilde öne çıktığını ve diğer branşların daha az ilgi gördüğünü göstermektedir. Genel olarak, güreş ile ilgili yapılan araştırmaların yüksekliği, bu alandaki akademik ilginin ve araştırma potansiyelinin güçlü olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 2. Tezlerin Tür ve Yayınlandığı Yıla Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
2018	37	97.37	1	2.63	38	13.38
2019	43	97.73	1	2.27	44	15.49
2020	50	78.13	14	21.88	64	22.54
2021	34	91.89	3	8.11	37	13.03
2022	31	81.58	7	18.42	38	13.38
2023	35	74.47	12	25.53	47	16.55
2024	15	93.75	1	6.25	16	5.63
Toplam	245	86.38	39	13.62	284	100

Tablo 2, tezlerin tür ve yayınlandığı yıla göre dağılımını göstermekte ve yüksek lisans ile doktora tezleri arasındaki oransal farkları net bir şekilde ortaya koymaktadır. Toplam 284 tez çalışmasından %86.38'inin yüksek lisans, %13.62'sinin ise doktora düzeyinde olduğu görülmektedir. 2020 yılı, 64 tez ile en yüksek oranda (22.54%) tez yayınlanan yıl olurken, yüksek lisans tezleri 50 adetle en fazla bu yılda üretilmiştir. 2023 yılı ise doktora tezlerinin en fazla (25.53%) yazıldığı yıl olmuştur; ancak bu durumda yüksek lisans tezlerinin sayısı daha fazladır. Genel olarak, yüksek lisans tezlerinin sayısının sürekli olarak doktora tezlerine kıyasla çok daha yüksek olduğu, bu durumun da yüksek lisans programlarının daha fazla tercih edildiğini göstermektedir. Ayrıca, 2024 yılı itibarıyla az sayıda tez yayınlanması, araştırma süreçlerinin devam etmekte olduğunu ve yeni çalışmaların yolda olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 3. Çalışma Yapılan Üniversitelerin Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Bartın Üniversitesi	14	5.71	-	-	14	4.93
Anadolu Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Yozgat Bozok Üniversitesi	2	0.82	-	-	2	0.70
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Bursa Uludağ Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Sinop Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Amasya Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Kırıkkale Üniversitesi	2	0.82	1	2.56	3	1.06
İstanbul Gedik Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Hitit Üniversitesi	3	1.22	2	5.13	5	1.76
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Yeditepe Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Ordu Üniversitesi	3	1.22	-	-	3	1.06
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	3	1.22	-	-	3	1.06
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	4	1.63	-	-	4	1.41
Batman Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Bitlis Eren Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	5	2.04	3	7.69	8	2.82
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	4	1.63	1	2.56	5	1.76
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	6	2.45	-	-	6	2.11
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Trabzon Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Süleyman Demirel Üniversitesi	3	1.22	-	-	3	1.06
Ankara Üniversitesi	1	0.41	2	5.1	3	1.06
Muş Alparslan Üniversitesi	3	1.22	-	-	3	1.06
Ege Üniversitesi	1	0.41	1	2.56	2	0.70
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	4	1.63	1	2.56	5	1.76
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	1	0.41	1	2.56	2	0.70
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35

Trakya Üniversitesi	14	5.71	-	-	14	4.93
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	6	2.45	-	-	6	2.11
İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi	1	0.41	1	2.56	2	0.70
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	0.41			1	0.35
Balıkesir Üniversitesi	3	1.22			3	1.06
Gazi Üniversitesi	3	1.22	8	20.51	11	3.87
Yeditepe Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	6	2.45	-	-	6	2.11
Başkent Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Mersin Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
İnönü Üniversitesi	4	1.63	1	2.56	5	1.76
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	6	2.45	1	2.56	7	2.46
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	2	0.82	-	-	2	0.70
Üsküdar Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Haliç Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Türkiye Manas Üniversitesi	2	0.82	-	-	2	0.70
Trabzon Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Hacettepe Üniversitesi	2	0.82	-	-	2	0.70
Ardahan Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
İstanbul Gelişim Üniversitesi	18	7.35	1	2.56	19	6.68
İstanbul Okan Üniversitesi	2	0.82	-	-	2	0.70
Kocaeli Üniversitesi	3	1.22	-	-	3	1.06
Aksaray Üniversitesi	5	2.04	-	-	5	1.76
Atatürk Üniversitesi	9	3.67	7	17.95	16	5.63
Bayburt Üniversitesi	5	2.04	2	5.13	7	2.46
Selçuk Üniversitesi	15	6.12	3	7.69	18	6.34
Kastamonu Üniversitesi	2	0.82	-	-	2	0.70
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Marmara Üniversitesi	19	7.76	1	2.56	20	7.04
İstanbul Okan Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	7	2.86	2	5.1	9	3.17
Giresun Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Gaziantep Üniversitesi	4	1.63	-	-	4	1.41
Erciyes Üniversitesi	4	1.63	-	-	4	1.41
Sakarya Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Akdeniz Üniversitesi	3	1.22	-	-	3	1.06
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	1	0.41	-	-	1	0.35
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	5	2.04	-	-	5	1.76
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	2	0.82	-	-	2	0.70
Toplam	245	100	39	100	284	100

Tablo 3, tezlerin yapıldığı üniversitelerin dağılımını detaylı bir şekilde sunmaktadır. Toplamda 284 tez çalışmasından 245’i yüksek lisans, 39’u doktora düzeyindedir. Bartın Üniversitesi, 14 yüksek lisans tezi ile %5.71 oranıyla en fazla çalışmaya sahipken, Gazi Üniversitesi doktora düzeyinde %20.51 oranıyla dikkat çekmektedir. Diğer üniversiteler genellikle daha az sayıdaki teze temsil edilmekte; çoğunluğu %2’lik veya daha düşük yüzdelere sınırlıdır. Bu durum, araştırmaların belirli üniversiteler etrafında yoğunlaştığını gösterirken, bazı üniversitelerin araştırma potansiyelinin daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Özetle, akademik çalışmaların üniversiteler arasında dengesiz bir dağılım gösterdiği ve belirli üniversitelerin daha aktif bir araştırma ortamı sunduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Çalışmaların Yapılan Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	134	54.67	23	58.97	157	55.24
Sosyal Bilimler Enstitüsü	37	15.08	1	2.56	38	13.38
Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü	9	3.67	6	15.38	15	5.28
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	44	17.96	7	17.95	51	17.98
Fen Bilimleri Enstitüsü	2	0.82	1	2.56	3	1.06
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	19	7.76	1	2.56	20	7.04
Toplam	245	100	39	100	284	100

Tablo 4, tezlerin yapıldığı enstitülere göre dağılımını göstermekte ve toplam 284 tezdten 245’inin yüksek lisans, 39’unun ise doktora düzeyinde olduğu bilgisi sunulmaktadır. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 134 yüksek lisans ve 23 doktora tezi ile toplamda 157 teze (%55.24) en yüksek paya sahip olup, bu alanın akademik araştırmalarda en çok tercih edilen enstitü olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal Bilimler Enstitüsü ise 38 teze (%13.38) ikinci sırada yer almakta, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü 15 teze (%5.28) ile üçüncü sırada bulunmaktadır. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü de 51 teze (%17.98) önemli bir konuma sahiptir. Fen Bilimleri Enstitüsü ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü ise daha az sayıda teze (%1.06 ve %7.04) temsil edilmektedir. Genel olarak, sağlık bilimleri alanındaki çalışmaların ön plana çıktığı ve diğer enstitülerin daha az ilgi gördüğü anlaşılmaktadır. Bu durum, sağlık alanındaki araştırmalara yönelik yüksek bir akademik ilginin varlığını göstermektedir.

Tablo 5. Çalışmaların Yapılan Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı	10	4.08	5	12.82	15	5.28
Spor Bilimleri Anabilim Dalı	3	1.22	3	7.69	6	2.11
Spor Fizyolojisi	2	0.82	-	-	2	0.70
Spor Fizyoterapistliği Anabilim Dalı	1	0.41	-	-	1	0.35
Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı	35	14.29	5	12.82	40	14.08
Fizyoloji Ana Bilim Dalı	1	0.41	1	2.56	2	0.70
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	155	63.27	17	43.59	172	60.56
Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı	5	2.04	2	5.13	7	2.46
Biyoteknoloji Ana Bilim Dalı	1	0.41	-	-	1	0.35
Beslenme ve Diyetetik Anabilim Dalı	2	0.82	-	-	2	0.70
Moleküler Biyoloji Anabilim Dalı	1	0.41	-	-	1	0.35
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı	1	0.41	1	2.56	2	0.70
Spor Sağlık Ana Bilim Dalı	3	1.22	1	2.56	4	1.41
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı	5	2.04	2	5.13	7	2.46
Spor Psikolojisi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı	1	0.41	-	-	1	0.35
Spor Bilimleri ve Teknolojisi	1	0.41	-	-	1	0.35
Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı	10	4.08	1	2.56	11	3.87
Rekreasyon Ana Bilim Dalı	5	2.04	1	2.56	6	2.11
Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dalı	2	0.82	-	-	2	0.70
Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı	1	0.41	-	-	1	0.35
Toplam	245	100	39	100	284	100

Tablo 5, yüksek lisans ve doktora programlarına göre öğrenci dağılımını göstermektedir; toplamda 284 öğrencinin 245'i yüksek lisans, 39'u doktora programında yer almaktadır. Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, 155 yüksek lisans (%63.27) ve 17 doktora öğrencisi (%43.59) ile en yüksek katılıma sahipken, Antrenörlük Eğitimi 35 yüksek lisans (%14.29) ve 5 doktora öğrencisi (%12.82) ile dikkat çekmektedir. Spor Bilimleri ve diğer bazı anabilim dallarında katılım oranları düşüktür; bu durum, bu alanların daha az tercih edildiğini veya geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Genel olarak, yüksek lisans programları daha fazla ilgi görmekte, akademik

yönlendirme ve farkındalık artırımı, daha niş alanlara yönelik öğrenci katılımını artırmak için gereklidir.

Tablo 6. Tezlerin Yazıldığı Üniversite Türlerine Göre Dağılımı

Üniversite Türü	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Devlet	215	87.76	37	94.87	252	88.76
Vakıf	30	12.24	2	5.13	32	11.24
Toplam	245	100	39	100	284	100

Tablo 6, yüksek lisans ve doktora programlarında tez yazan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%88.76) devlet üniversitelerinde eğitim aldığını gösterirken, vakıf üniversitelerinin katılım oranı yalnızca %11.24’tür. Bu durum, devlet üniversitelerinin yüksek lisans ve doktora düzeyinde daha fazla tercih edildiğini ve bu alanlardaki akademik araştırmalarda daha baskın bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Yöntemleri

Yöntem	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nicel Yöntem	230	93.88	35	89.74	265	93.25
Nitel Yöntem	15	6.12	4	10.26	19	6.75
Toplam	245	100	39	100	284	100

Tablo 7, yüksek lisans ve doktora düzeyindeki çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımını göstermektedir. Toplam 284 öğrencinin %93.25’i nicel yöntemi tercih ederken, sadece %6.75’i nitel yöntemi kullanmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde nicel yöntem kullanan öğrenci oranı %93.88, doktora düzeyinde ise %89.74’tür. Bu veriler, nicel araştırma yöntemlerinin her iki akademik düzeyde de belirgin bir şekilde baskın olduğunu ve nitel yöntemlerin daha az tercih edildiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, akademik programların nicel yöntemlere odaklandığını, ancak nitel araştırmaların da desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 8. Tezlerin Çalışma Grubuna Göre Dağılımı

Çalışma Grubu	f	%
Antrenör	10	3.52
Sporcu	254	89.44
Sporcu ve Sedanter	9	3.17
Sedanter	2	0.70
Sporcu Velisi	2	0.70
Sporcu ve Antrenör	3	1.06
Hakem	2	0.70
Malzeme	2	0.70
Toplam	284	100

Tablo 8, tezlerin çalışma grubuna göre dağılımını göstermektedir ve toplam 284 katılımcının %89.44'ünün sporculardan oluştuğunu ortaya koymaktadır, bu da sporcu odaklı araştırmaların baskın olduğunu göstermektedir. Antrenörlerin oranı %3.52 iken, sporcu ve sedanter kombinasyonu %3.17, sporcu velisi, hakem ve malzeme grupları ise %0.70 seviyesinde temsil edilmektedir. Sporcu ve antrenör grubu %1.06 ile çalışmalarda yer almakta olup, bu durum sporcu-antrenör ilişkisini incelemek için bir fırsat sunmaktadır. Genel olarak, sporcu katılımının belirgin ağırlığı, diğer grupların daha az temsil edildiğini ve araştırma çeşitliliğini artırmak için farklı çalışma gruplarına daha fazla odaklanılması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 9. Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Kategori	Alt Kategori	f	%
Anket/Ölçek	<i>Açık Uçlu</i>	-	-
	<i>Likert Tipi</i>	115	40.43
	<i>Diğer</i>	2	0.70
	<i>Katılımcı</i>	-	-
Gözlem	<i>Katılımcı Olmayan</i>	5	1.76
	<i>Belirtilmemiş</i>	-	-
	<i>Yapılandırılmış</i>	1	0.35
	<i>Yarı Yapılandırılmış</i>	7	2.46
Görüşme	<i>Yapılandırılmamış</i>	-	-
	<i>Odak Grup</i>	2	2.46
	<i>Belirtilmemiş</i>	-	-
Deneyssel	<i>Deneyssel</i>	152	53.55
Toplam	Toplam	284	100

Tablo 9, çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımını göstermektedir ve toplam 284 katılımcının veri toplama yöntemleri arasında belirgin bir eğilim olduğunu ortaya koymaktadır. Deneysel yöntem, %53.55 ile en yaygın veri toplama aracı olarak öne çıkarken, Likert tipi anketler %40.43 ile ikinci sıradadır. Diğer veri toplama araçları, özellikle açık uçlu anketler ve gözlem yöntemleri, oldukça düşük oranlarda temsil edilmektedir. Gözlem için katılımcı olmayan yöntemler %1.76, yapılandırılmış görüşmeler ise %0.35 oranındadır. Bu durum, araştırmalarda nicel yöntemlerin baskın olduğunu ve nitel yöntemlerin daha az tercih edildiğini göstermektedir; bu da veri toplama stratejilerinin çoğunlukla deneysel ve anket tabanlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu eğilim, daha fazla nitel veri toplama yöntemine yer verilmesinin gerekliliğini göstermektedir.

SONUÇ

Yapılan bu çalışmada, Türkiye’de combat sporları alanında 2018-2024 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verileri doğrultusunda kayıtlı lisansüstü tezlerin incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular, çeşitli açılardan değerlendirilmiştir. Combat sporlarının akademik alandaki yeri, sporun sağlıklı yaşam üzerindeki etkileri ve toplumsal katkıları bağlamında önemli bir perspektif sunmaktadır. Combat sporlarına olan ilginin artması, akademik literatürde de kendini göstermekte ve bu alanda yapılan araştırmalar, genç nesillerin sporla olan bağlarını güçlendirmektedir.

Yüksek lisans tezlerinin sayısının, doktora tezlerine göre oldukça fazla olması, combat sporlarının akademik olarak genç bir alan olduğunu ve bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu durum, yüksek lisans düzeyindeki öğrencilerin spor bilimleri alanına olan ilgisinin, onların kariyer planlamaları üzerinde de etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Combat sporları, gençler arasında popüleritesi artan bir alan olarak, akademik araştırmalara yansıyan bir dinamik geliştirmektedir. Özellikle 2020 yılında yapılan tez sayısındaki artış, COVID-19 pandemisi sonrası bireylerin spor ve sağlık konusundaki farkındalıklarının artması ile ilişkilendirilebilir. Pandemi döneminde bireylerin evde kalma süreci, sporun fiziksel ve zihinsel sağlık üzerindeki önemini yeniden gözler önüne sermiştir. Bu durum, combat sporları gibi disiplinlerin, bireylerin sağlıklı yaşam alışkanlıklarını geliştirmeleri açısından sunduğu fırsatları artırmıştır. Dolayısıyla, spor alanındaki akademik çalışmaların, bireylerin sağlıklı yaşam tarzlarına yönelik tutumlarını şekillendirme potansiyeli yüksektir.

Araştırma yöntemleri açısından nicel yöntemlerin daha fazla tercih edilmesi, Türkiye’de combat sporları araştırmalarının genel yapısını ve eğilimlerini

ortaya koymaktadır. Nicel araştırmaların, geniş katılımcı gruplarıyla yapılan anket çalışmaları aracılığıyla genel eğilimleri yansıtmaya kabiliyeti olduğu açıktır. Ancak, bu durumun yanı sıra nitel araştırmalara daha fazla ağırlık verilmesi, bireylerin deneyimlerini ve algılarını daha derinlemesine anlamaya olanak sağlayacaktır. Nitel yöntemler, araştırmacılara katılımcıların bakış açılarını daha kapsamlı bir şekilde inceleme fırsatı sunmakta ve bu da combat sporlarının toplumsal ve kültürel boyutlarını daha iyi anlamayı mümkün kılmaktadır. Gelecek araştırmaların, bu iki yöntem arasında bir denge kurarak daha zengin veriler elde etmesi beklenmektedir.

Sonuç olarak, bu alışma, Türkiye’de combat sporları alanındaki lisansüstü tezlerin kapsamlı bir incelemesini sunarak, akademik literatüre önemli katkılarda bulunmaktadır. Combat sporlarının, yalnızca fiziksel sağlığı değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik ve sosyal gelişimlerini de olumlu yönde etkileyeceği gerçeği, bu alandaki araştırmaların önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Combat sporları, bireylerin özgüvenlerini artırmakta, disiplin ve öz kontrol kazandırmakta, sosyal becerilerini geliştirmekte ve sağlıklı sosyal ilişkiler kurmalarına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, gençlerin sporla aktif bir şekilde ilgilenmeleri, toplumsal bütünleşmeyi gclendirmekte ve bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını artırmaktadır.

Bu alışma, Türkiye’de combat sporları üzerine yapılan lisansüstü tezlerin kapsamlı bir incelemesini sunarak, araştırma alanının gelişimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ancak, bu alandaki araştırmaların sınırlı sayıda olması, gelecekte daha fazla bilimsel çalışma yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Combat sporları, dinamik bir alan olarak, disiplinler arası çalışmalar, uluslararası karşılaştırmalar ve farklı toplumsal kesimlerin bakış açılarını içeren araştırmalarla daha da zenginleştirilebilir.

Sonuç olarak, Türkiye’de combat sporları alanında gerçekleştirilecek daha fazla akademik çalışma, bu sporların toplumsal etkileri ve bireyler üzerindeki olumlu sonuçlarını derinlemesine inceleme fırsatı sunacak, dolayısıyla sporun gücünden daha fazla faydalanmamıza yardımcı olacaktır. Combat sporları, sadece fiziksel bir aktivite değil, aynı zamanda bireylerin ve toplumların gelişiminde önemli bir araç olarak değerlendirilmeli ve bu alandaki araştırmaların kapsamı sürekli olarak genişletilmelidir.

ÖNERİLER

Türkiye’de combat sporları alanında yapılacak gelecekteki araştırmalar için bazı neriler:

Disiplinlerarası alışmalar: Spor bilimleri, psikoloji ve sosyoloji gibi alanların bir araya gelmesi önemlidir.

Nitel Yöntemler: Bireylerin deneyimlerini derinlemesine incelemek için nitel araştırmalara ağırlık verilmelidir.

Eğitim ve Destek: Lisansüstü öğrencilerin projelerine finansal destek sağlanmalı ve seminerler düzenlenmelidir.

Kadın Katılımı: Kadınların combat sporlarına katılımını teşvik eden projeler geliştirilmelidir.

Altyapı Yatırımları: Spor tesislerinin artırılması, bu sporların yaygınlaşmasına yardımcı olacaktır.

Bu öneriler, combat sporları alanındaki araştırmaları derinleştirip toplumsal katkıları artıracaktır.

Kaynaklar

- Baltacı, G. (2019). İçerik Analizi. İletişim Yayınları.
- Belli, E., Bedir, F., & Turan, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 89-103.
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye’de spor yönetimi disiplininde yapılmış olan tezlerin içerik analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, (81), 523-538.
- Buzdaglı, Y., Ozan, M., Baygutalp, N., Oget, F., Karayigit, R., Yuce, N., ... & Buzdaglı, Y. (2024). The effect of high-intensity intermittent and moderate-intensity continuous exercises on neurobiological markers and cognitive performance. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, 16(1), 39.
- Noh, J. W., Park, B. S., Kim, M. Y., Lee, L. K., Yang, S. M., Lee, W. D., ... et al. (2015). Analysis of combat sports players’ injuries according to playing style for sports physiotherapy research. *Journal of Physical Therapy Science*, 27(8), 2425-2430.
- Tanrıverdi, H. (2012). Spor ahlaki ve şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies. Publication of Association Esprit, Société et Rencontre Strasbourg/FRANCE*, 5(8), 1071-1093.
- Tekin, A. (2009). Rekreasyon. Ata Ofset Matbaacılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Zetaruk, M. N., Violan, M. A., Zurakowski, D., & Micheli, L. J. (2000). Karate injuries in children and adolescents. *Accident Analysis & Prevention*, 32(3), 421-425.
- Zorba, E. (2015). Herkes için yaşam boyu spor. Fırat Matbaacılık.